

У зв'язку з цим, насамперед, повинна бути переглянута низка норм цивільного права, міжнародного космічного права, та в цілому питання цивільної авіаційної безпеки, задля приведення нормативно-правової бази у відповідність до сучасної космічної діяльності, тому що дана проблема сягає планетарних масштабів.

Література

1. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27.01.1967 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480.

2. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: uazakon.com/documents/date_5r/pg.

3. Космічне право України. Зб. нац. і міжнар. правових актів / [Упоряд.: І. П. Андрушко, О. В. Беглий; відп. ред. Н. Р. Малишева та Ю. С. Шемшученко]. – Вид. 3. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.

4. Космічне право: конспект лекцій / [Уклад. О. В. Беглий]. – К.: НАУ, 2004. – 244 с.

УДК 347.(043.2)

Шумська М. Л., студентка,
Юридичний факультет,

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: Лукасевич-Крутник І. С., к.ю.н., доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

Повітряний транспорт є порівняно новим видом транспорту, хоча і регулюється значною кількістю нормативних актів.

Враховуючи те, що в Повітряному кодексі України не закріплено визначення договору перевезення повітряним транспортом, а в Цивільному кодексі України дається лише загальне визначення договору, нормативно-правове закріплення потребує вдосконалення.

Проблемі законодавчого регулювання договорів перевезення повітряним транспортом присвячено значну кількість сучасних наукових досліджень, де аналізуються та оцінюються норми діючого законодавства України, можливості й доцільність використання закордонного досвіду для ефективної правової бази. Це роботи таких вітчизняних та зарубіжних вчених юристів, як: І. Безлюдько, І. Діковська, Н. Кузнєва, О. Оніщенко, Є. Сухнова та інших.

Актуальність теми дослідження полягає в поглибленому вивченні

нормативного забезпечення договорів перевезення повітряним транспортом в Україні, що викликане такими двома чинниками: по-перше, відсутністю належного досвіду у законотворенні, не зважаючи на широку нормативно-правову базу, яка регулює питання щодо перевезень повітряним транспортом; по-друге, механічним використанням норм зарубіжного права на території України.

Законодавче регулювання договорів перевезення мало і має певну специфіку, не притаманну іншим цивільно-правовим інститутам. Зокрема, окрім Цивільного кодексу України, передбачається наявність окремих кодифікованих актів (статутів, кодексів), які враховують специфіку перевезення окремими видами транспорту [9].

З огляду на те, що договір перевезення повітряним транспортом є цивільно-правовим договором, то на нього в повній мірі поширюються норми Цивільного кодексу України. Адже він посідає центральне місце у регулюванні відносин перевезення, тому всі норми які містяться в інших законодавчих і нормативних актах, мають йому відповідати, за винятком тих випадків, коли Цивільний кодекс України передбачає можливість врегулювання перевізних відносин законом по-іншому [10].

Основним комплексним нормативно-правовим актом у системі законодавства про повітряне перевезення на національному рівні є Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року. Він регулює діяльність користувачів повітряного простору України з метою задоволення інтересів України та її громадян і гарантування безпеки авіації – всіх видів підприємств, організацій та установ, діяльність котрих спрямована на створення умов і використання повітряного простору людиною за допомогою повітряних суден [3].

До законодавства у сфері повітряних перевезень належать такі важливі нормативно-правові акти, як:

1) Закон України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» від 20.02.2003 № 406-VII, основним завданням якого є здійснення заходів із забезпечення захисту, охорони та безпеки пасажирів, членів екіпажу, авіаційного персоналу, повітряних суден, об'єктів аеропорту та об'єктів радіонавігаційного забезпечення незалежно від їх форм власності та підпорядкованості;

2) Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок повітряного сполучення через державний кордон України» від 18.12.1995 № 1017;

3) Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування» від 14.11.2012 № 1037 [7];

4) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про використання повітряного простору України» від 29.03.2002 № 401, визначає порядок організації та використання повітряного простору України [4];

5) Постанова Кабінету Міністрів України « Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації» від 12.10.2002 № 1535, який визначає порядок і правила проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації [6].

Водночас, українське законодавство поповнило нормативну базу Наказом міністерства інфраструктури України про затвердження Правил повітряного перевезень пасажирів і багажу від 30.11.12 № 735, яким визначено загальні умови повітряного перевезення, суть і значення авіаційної накладної, відповідальність перевізника та інші загальні правила повітряних перевезень [5].

З початку незалежності України було прийнято цілий ряд Державних програм, запроваджених постановами Верховної Ради України, Указами Президента України, Законами України. Сьогодні чинною є Державна програма, затверджена Законом України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» від 20.02.2003. Вона розроблена відповідно до конвенцій про міжнародну цивільну авіацію, боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден і незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації, злочини й акти, що вчиняються на борту повітряних суден, та про маркування пластичних вибухових речовин з метою їхнього виявлення, а також інших міжнародних актів [4].

На міжнародному рівні договір перевезення повітряним транспортом регулюється Конвенцією «Про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень», яка набрала чинності для України 06.05.2009. Монреальська Конвенція містить також положення стосовно відповідальності фактичного перевізника і перевізника за договором відносно пасажирів та вантажовідправника (ст. 40), які перенесені з Гвадалахарської конвенції 1961 року, учасницею якої є Україна. Приєднання до Монреальської Конвенції забезпечило Україні приведення до міжнародних стандартів регулювання в Україні захисту інтересів користувачів повітряного транспорту, а також підвищення безпеки польотів шляхом посилення рівня відповідальності з боку авіаперевізників за життя окремої особи [1].

Отже, досліджуючи законодавчу базу перевезень повітряним транспортом, важливо підкреслити, що вагомим внеском було прийняття Монреальської Конвенції, яка підвищила рівень безпеки польотів в Україні, та стимулювала заходи з боку авіаперевізників для уникнення тілесних та матеріальних пошкоджень пасажирів та їх багажу. Фактично підвищився захист з боку держави найвищої цінності суспільства – життя людини.

Література

1. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних

перевезень (Монреальська конвенція) від 28.05.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 15. – Ст. 201.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 40-44, ред. від 30.09.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>.

3. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 № 48-49, ред. від 11.08.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3393-17/page>.

4. Про державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 20.02.2003 № 406-VII, ред. від 11.08.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545-15>.

5. Правила повітряних перевезень вантажу: наказ Міністерства інфраструктури України № 728 від 30.11.2012 // Офіційний вісник України від 25.01.2013. – № 4.

6. Про затвердження Положення про використання повітряного простору України: Постанова Верховної Ради України від 29.03.2002 № 401, ред. від 18.06.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/401-2002-п>.

7. Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування: Постанова Верховної Ради України від 14.11.2012 № 1037, ред. від 18.06.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1037-2012-п>.

8. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації: Постанова Верховної Ради України від 12.10.2002 № 1535, ред. від 12.07.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1535-2002-п>.

9. Безлюдько І. В. Договір перевезення вантажу повітряним транспортом за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І. В. Безлюдько. – К., 2005. – 22 с.

10. Оніщенко О. В. Договір перевезення повітряним транспортом: деякі цивільно-правові аспекти / О. В. Оніщенко // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»: зб. наук. пр. – К.: НАУ, 2009. – № 4 (13). – С. 49-50.